

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра економіки, права та управління бізнесом

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня магістра
зі спеціальності 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
за магістерською програмою професійного спрямування
«Економіка, планування та управління бізнесом»
на тему: «Дослідження та прогнозування кон'юнктури ринку
пшениці України»

Виконавець:

студентка 65 групи ФЕУП
Кушнір Олена Євгенівна

Науковий керівник:

к.е.н., доцент
Янковий Володимир Олександрович

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Дослідження кон'юнктури товарного ринку є важливим етапом в ухваленні управлінських рішень, оскільки результати таких досліджень дають змогу знизити ризики під час проектування управлінських рішень (вихід на нові ринки, пошук нових можливостей, обґрунтування диверсифікації бізнесу тощо). Уміння й навички проведення кон'юнктурних досліджень є вектором успішного функціонування фірми у зовнішньому середовищі.

Зернове господарство України є стратегічною та найбільш ефективною галуззю народного господарства. Зерно й вироблені з нього продукти становлять основу продовольчої безпеки держави. Відтак дослідження питань розвитку зернового ринку, зокрема ринку пшениці, є актуальним.

Аналізу кон'юнктури ринку присвячено багато робіт таких науковців як Волкова В.П., Базилінської О.Я., Крамаренко Г.О., Кузьменко Л.В., Ткаченко О.М., Шелудько В.М., Закревської Л.М., Лагоди Т.В. та інших.

Метою дослідження є аналіз кон'юнктури ринку пшениці України, виявлення перспектив його розвитку та прогнозування ринкової кон'юнктури.

Відповідно до мети дослідження поставлено наступні **завдання**:

- розкрити сутність та особливості кон'юнктурних досліджень;
- розглянути методичні підходи щодо дослідження кон'юнктури ринку;
- описати економіко-математичні моделі у прогнозуванні ринкової кон'юнктури;
- надати загальну оцінку стану ринку пшениці України;
- виявити тенденції розвитку ринку пшениці України;
- визначити місце України на ринку пшениці;
- здійснити прогнозування стану ринку пшениці України.

Об'єктом дослідження є ринок пшениці України, його стан та перспективи розвитку.

Предметом дослідження є вивчення кон'юнктури ринку пшениці України та прогнозування його стану.

Методи дослідження. Для вирішення поставлених завдань у кваліфікаційній роботі на здобуття освітнього ступеня магістра було використано наступні методи: 1) порівняльний метод – при дослідженні сучасних підходів до визначення сутності підходів до створення бізнесу та управління його економічним розвитком; 2) розрахунково-аналітичний та структурно-динамічний методи – при визначенні проблем, тенденцій та перспектив розвитку досліджуваного підприємства; 3) метод експертних оцінок – при визначенні основних характеристик зовнішнього середовища.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі та нормативно-правові акти, фахова література, матеріали наукових конференцій та періодичних видань, статистичні дані Державної служби статистики України, Міністерства промислової політики України.

Структура та обсяг роботи. Кваліфікаційна робота магістра складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (53 найменування). Загальний обсяг роботи становить 79 сторінок. Основний зміст викладено на 71 сторінці. Робота містить 15 таблиць, 11 рисунків.

Публікації. За результатами здійсненого дослідження опубліковано статтю «Сучасний стан та перспективи розвитку ринку зерна України» у студентському збірнику ФЕУП ОНЕУ, а також прийнято участь у V Міжнародній науково-практичній конференції «Розвиток економіки та планування бізнесу в сучасних умовах: проблеми та шляхи вирішення» (тема доповіді: «Світовий ринок зерна та місце України на ньому»).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні та методичні аспекти кон'юнктурних досліджень**» розглянуто сутність та особливості кон'юнктурних досліджень; методичні підходи щодо дослідження кон'юнктури ринку; економіко-математичні моделі у прогнозуванні ринкової кон'юнктури.

У другому розділі «**Дослідження кон'юнктури ринку пшениці**» надано загальну оцінку стану ринку пшениці України; виявлено тенденції розвитку ринку пшениці України; визначено місце України на ринку пшениці.

У третьому розділі «**Прогнозування ринкової кон'юнктури ринку пшениці України**» визначено основні проблеми зміцнення позицій України на світовому ринку пшениці; здійснено прогнозування стану ринку пшениці України.

ВИСНОВКИ

1. Кон'юнктура ринку – це економічна ситуація, що складається на ринку та характеризується рівнями попиту та пропозиції, ринковою активністю, цінами, обсягами продажів, рухом процентних ставок, валютного курсу, заробітної плати, дивідендів, а також динамікою виробництва і споживання.

2. Тенденції на одних ринках не можна механічно переносити на інші, навіть суміжні ринки. Ситуація на ринку певного товару значною мірою залежить від стану на ринках інших товарів.

3. Результати кон'юнктурних досліджень можуть бути використані для різних цілей, таких як складання економічних та технічних прогнозів, визначення перспективних напрямів наукових досліджень, складання бізнес-планів, оскільки результати таких досліджень дають змогу знизити ризики під час проектування управлінських рішень.

4. Прогнозування кон'юнктури ринку – це вивчення стану ринку, що формується певними факторами і виражається в конкретних показниках. Оскільки при різних обставинах один і той самий фактор може впливати по-різному на ситуацію, при аналізі й прогнозуванні особливе місце повинно бути надане векторному напрямку впливу кожного з них.

5. Ринок пшениці характеризується значною ємністю, що робить цю галузь достатньо привабливою для інвестицій. Важливість виробництва пшениці для економіки України обумовлена її питомою вагою в загальних обсягах виробництва та реалізації харчової продукції, експортним потенціалом та обсягами податкових надходжень, які вона забезпечує.

6. Обсяг валового збору пшениці України за підсумками 2016 року зменшився на 1,84% в натуральному вираженні в порівнянні з попереднім роком та склав 26043,4 тис т. Площа, з якої було зібрано врожай зменшилася на 9,5% та склала 6189,1 тис га. Відповідно урожайність з 1 га зібраної площі збільшилася на 8,5% та склала 42,1 ц.

7. Більшу частину в посівних площах займає озима пшениця. Максимальний спад кількості посівних площ спостерігався у 2012 р. та склав 5772 тис га, з них 5534 тис га озимої пшениці та 238 тис га ярої пшениці. Посівні площі під цю культуру тримаються приблизно на одному рівні. У 2016 р. посівні площі склали 6218 тис га (6028 тис га займає озима пшениця та 190 тис га – яра), що на 9,45% менше, порівняно із 2015 р.

8. За останніми даними обсяг світового ринку пшениці за підсумком 2016/17 маркетингового року склав близько 755 млн т (табл. 2). У структурі посівів 2016/17 маркетингового року під пшеницею було 6,4 млн гектарів (проти 6,2 млн га попереднього сезону), що становить понад 23% посівних площ і майже 44% посівів зернових культур. Вирощували пшеницю як сільськогосподарські підприємства, так і фермерські господарства – частка аграрних формувань у структурі виробництва перевищила 81%.

9. Прогнозування показників методом балансу змінних означає, що агреговане виробництво пшениці в Україні в 2018 р складе 30528,26 тис т, споживання буде на рівні 9582,67 тис т, а експортно-імпортне сальдо буде позитивним, при чому експорт переважатиме імпорт на 20921,3 тис т.

10. Прогнозне значення виробництва пшениці в Україні на 2018 р., отримане балансовим методом прогнозування складає 30528,26 тис т. Відхилення прогнозних значень врожаю пшениці у 2018 р. від точкового прогнозу, одержаного за допомогою ВФ Коба-Дугласа-Тінбергена вкладається в інтервал розміром всього 1,5%, що свідчить про високу точність отриманих прогнозів.

АНОТАЦІЯ

Кушнір Олена Євгенівна, «Дослідження та прогнозування кон'юнктури ринку пшениці України».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра зі спеціальності: «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність» за магістерською програмою професійного спрямування «Економіка, планування та управління бізнесом». – Одеський національний економічний університет. – м. Одеса, 2018 рік

Розглянуто сутність та особливості кон'юнктурних досліджень; методичні підходи щодо дослідження кон'юнктури ринку; економіко-математичні моделі у прогнозуванні ринкової кон'юнктури.

Надано загальну оцінку стану ринку пшениці України; виявлено тенденції розвитку ринку пшениці України; визначено місце України на ринку пшениці.

Визначено основні проблеми зміцнення позицій України на світовому ринку пшениці; здійснено прогнозування стану ринку пшениці України.

Ключові слова: пшениця, кон'юнктура ринку, прогнозування, виробнича функція, трендова модель.

ANNOTATION

Kushnir Olena «Research and forecasting of the Ukrainian wheat market».

Thesis for Master degree in specialty “Entrepreneurship, Trade and Stock Exchanges” under the program “Economics, Planning and Business Management”. – Odessa National University of Economics. – Odessa, 2018

The essence and features of conjuncture studies are considered; methodological approaches to market research; economic and mathematical models in forecasting market conditions.

A general assessment of the state of the wheat market of Ukraine is given; the tendencies of development of the wheat market of Ukraine are revealed; the place of Ukraine in the wheat market is determined.

The main problems of strengthening of Ukraine's positions on the world wheat market are determined; Forecasting the state of the Ukrainian wheat market was made.

Keywords: wheat, market conditions, forecasting, production function, trend model.